

Branschutvecklingspengen

- Sveriges köttbönder sätter årligen av tre miljoner kronor i form av Branschutvecklingspengen i syfte att utveckla näringarna inom gris, nöt och lamm
- Projektet Uppdatering av egenskaper och beräkningsmodellerna för avelsvärdering av får har kunnat genomföras tack vare dessa medel.

Branschutvecklingspengen 2024 projekt

- **Uppdatering av egenskaper och beräkningsmodellerna för avelsvärdering av får**
- För ökad tillväxt och konkurrenskraft inom svensk får- och lammnäring genom att fortsätta utveckla avelsarbetet i Sverige.
- Genom att flera nya egenskaper inkluderas och flera förbättringar görs i beräkningsmodellerna

Nya avelsvärden

- Undersöka kvalitet och omfattning av tillgänglig fenotypdata för att utröna möjligheter för att senare utveckla avelsvärdering för egenskaperna lamningssvårigheter, tackvikt och hållbarhet
- Utvärderingen av nya fenotypdata baseras på basuppgifterna för djuren i data, som användes i avelsvärderingen 202408
- Basuppgifterna är djurens identitet, kön, ras, födelsedatum och härstamning plus fenotypdata som används i avelsvärderingen

Nya fenotypdata

- Den nya fenotypdata kommer från Elitlamm 20250404 är inte använda för beräkning av avelsvärden och består av.
- Lamningsuppgifter, tackans påverkan på lamningen
- Lammkondition, de nyfödda lammets kondition
- Dödsdatum, ej specificerat
- Vuxenvägningar, tackor

Ingående raser i avelsvärderingen

- Gotland, Finull, Texel, Leiscter, Rya, Dorseth, Suffolk, Oxford, Shopshire, Jämtland, kross, Lantras, Kött
- Av dessa har Gotland, Finull och Texel använts för skattning av genetiska parametrar för de avelsvärden som vi nu har.
- De representerar rastyperna päls, ull och kött. De har störst antal djur inom rastyp.

Tackans livslängd,

Ny egenskap, Gotlandsfår, gamla data

- Baserat på antal kullar och på data, som används i avelsvärderingen
- Levererat data till Husdjurgenetik för examensarbete av Andrea Hilding
- Resultat redovisat 2 juni, som masterarbete

Resultat tackans livslängd

- Egenskapen definierades som tackans sista kullnummer, med ett högsta kullnummer på 13.
- Arvbarheten beräknades till 0,15
- Genetiska korrelationer beräknades med egenskaperna kullstorlek samt födelsevikt i första kullen med resultatet -0,31 respektive -0,12

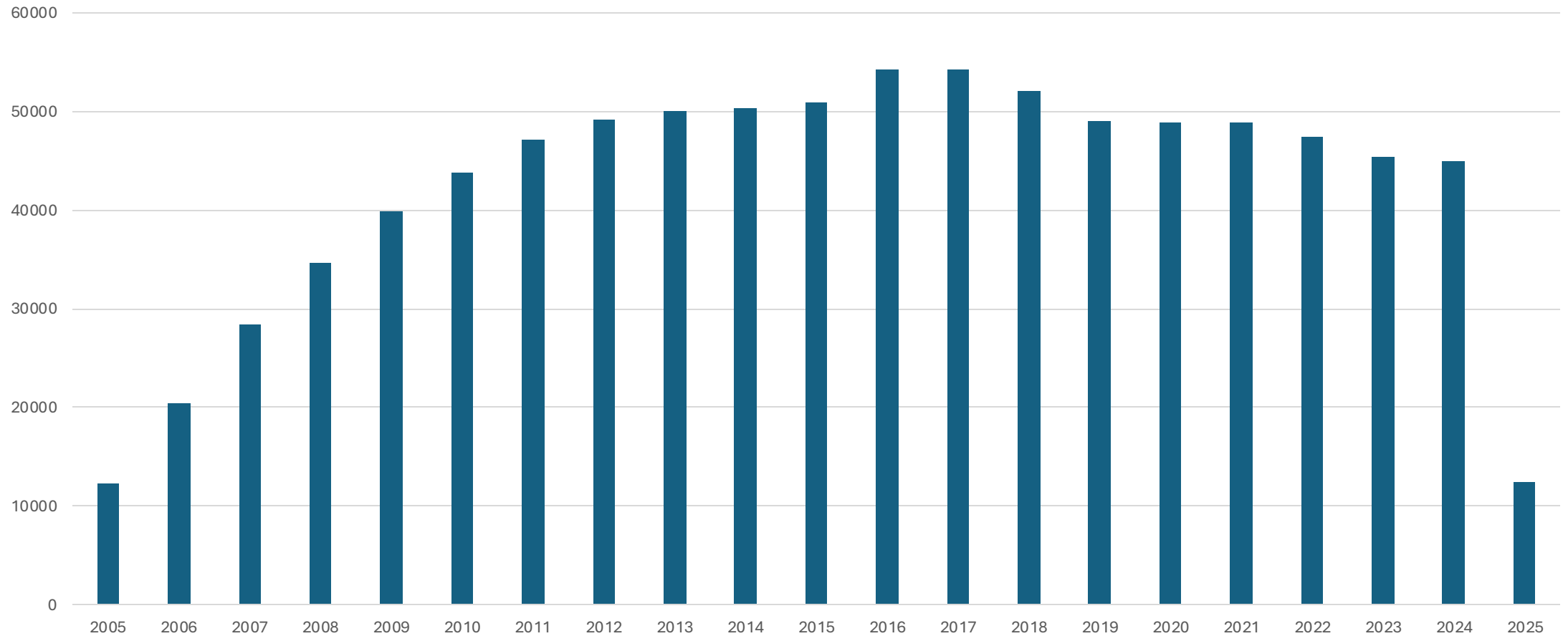
Lamningsuppgifter

- Lamningsuppgifter består av två olika fenotyper
- En för tackans förmåga att lamma (Modersinstinkt)
- En för beskrivning av lamningsförloppet (Lamningstatus)
- Uppgifterna rapporteras vid lamningen

Lamningsuppgifter

Nya data Moderinstinkt och Lamningsstatus

Antal obs per födelseår för raser, som ingår i avelsvärderingen

Modersinstinkt

alla raser i avelsvärderingen

Beskrivning	Procent	
	1:a lamning	senare lamningar
1 Vet Ej	0,4	0,2
2 Mycket god	15,7	14,7
3 Godtagbar (förvald)	81,7	84,2
4 Tveksam	1,5	0,7
5 Svag	0,6	0,2
Antal poster	172 719	720 372

Modersinstinkt Gotland, Finull och Texel

	Fördelning i procent av 1:a kull moderinstinkt		
Beskrivning	Gotland	Finull	Texel
1 Vet Ej	0,3	0,5	1,3
2 Mycket god	15,3	18,6	17,7
3 Godtagbar (förvald)	83,1	78,6	77,0
4 Tveksam	1,1	1,8	2,6
5 Svag	0,4	0,5	1,5
Antal poster	67 267	21 776	11 268

Lamningsstatus alla avelsvärderade raser

Beskrivning	Procent	
	1:a lamning	senare lamningar
1 Vet Ej	0,6	0,4
2 Normal (förvald)	93,6	94,3
3 Felläge	2,1	2,8
4 Drag	3,3	2,0
5 Annan hjälp	0,4	0,5
Antal poster	172 719	720 372

Lamningsstatus 1:a kull, Gotland, Finull och Texel

	Fördelning av 1:a kull lamningsstatus		
	Procent		
Beskrivning	Gotland	Finull	Texel
1 Vet Ej	0,4	0,8	0,7
2 Normal (förvald)	96,7	93,6	85,3
3 Felläge	0,9	2,7	4,3
4 Drag	1,9	2,4	9,1
5 Annan hjälp	0,2	0,6	0,6
Antal poster	67267	21776	11268

Lammkondition

- Lammkondition registreras direkt då lamningen registreras
- Det är en individuell uppgifter såsom kön, öronnummer och registreras alltså på varje enskilt lamm.
- Vet ej kan också innehålla dödfödda, vilket Elitlamm skall ändra på.

Lammkondition

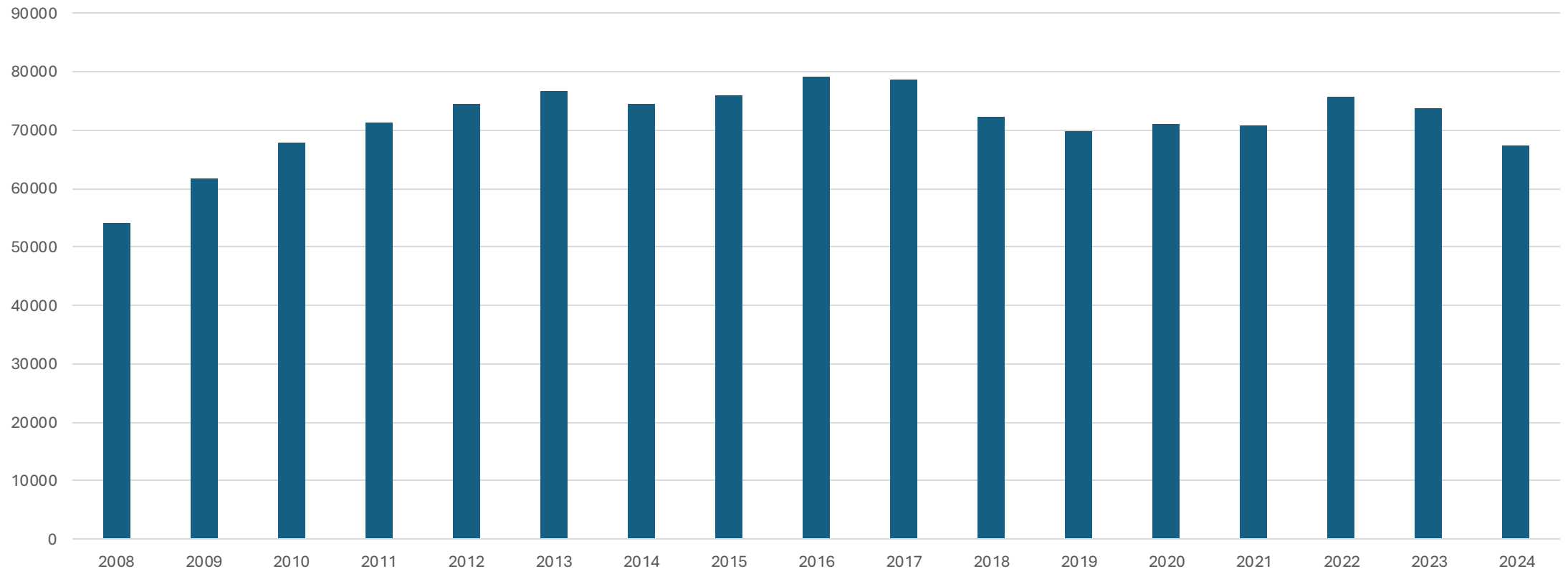
alla raser i avelsvärderingen

Beskrivning	procent
Vet Ej	1,3
Mycket God	13,5
Godtagbar (förvald)	81,7
Tveksam	0,5
Svag	0,7
Dödfödd	2,3
Antal poster	1 320 523

Lammkondition

nya data avelsvärderade raser

Antal poster för lammkondition fördelat på födelseår

Lammkondition Gotland, Finull och Texel

	Fördelning av lammkondition		
	Procent		
Beskrivning	Gotland	Finull	Texel
Vet Ej	1,11	1,44	1,26
Mycket God	13,33	16,58	17,84
Godtagbar (förvald)	82,51	76,97	76,4
Tveksam	0,31	0,84	0,67
Svag	0,49	1,15	0,82
Dödfödd	2,26	3,01	3,01
Antal poster	575 752	140 697	56 104

Dödsdatum

- Totalt finns 1 619 214 poster varav 1 326 653 är på djur i avelsvärderingen
- En stor del av dessa är slakt- och dödfödseldatum
- Kvar blir 661 103 poster med dödsdatum utan känd orsak. En stor del är naturligtvis slaktdatum, men som vi inte har data på.
- Är troligen användbart för beräkning av hållbarhet

Dödsdatum avelsvärderade raser

Antal poster med dödsdatum som ej beror på känd slakt eller dödfödelse
fördelat på födelseår

Dödsdatum exklusive känt slaktdatum och dödfödda

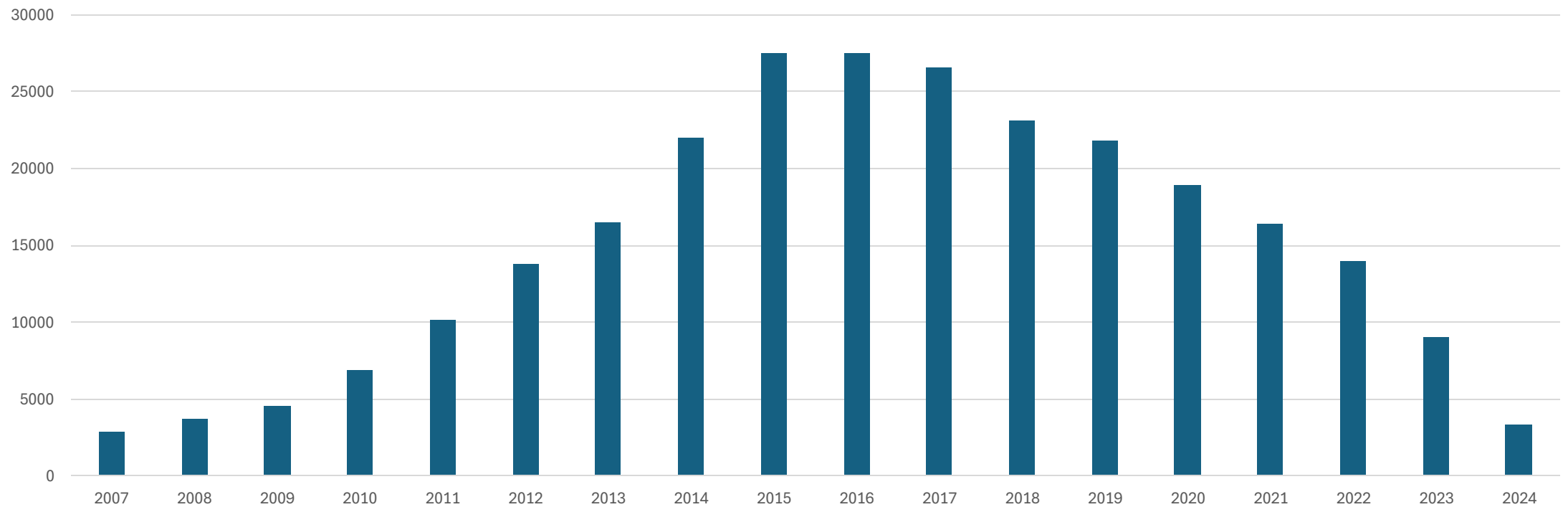
Ras	antal poster
Gotland	290 173
Finull	79 680
Texel	34 773

Vuxenvägningar

- innehåller totalt 322 548 poster och efter urval raser, som igår i avelsvärderingen och krav på känd far och mor återstår 275 570 poster
- Det kan vara flera vägningar per djur, eftersom det är möjligt att registrera vid varje vägning
- Skulle kunna användas för att beräkna djurens vuxenvikt

Vuxenvägning

Antal poster per födelseår för raser, som ingår i avelsvärderingen och har känd far och mor

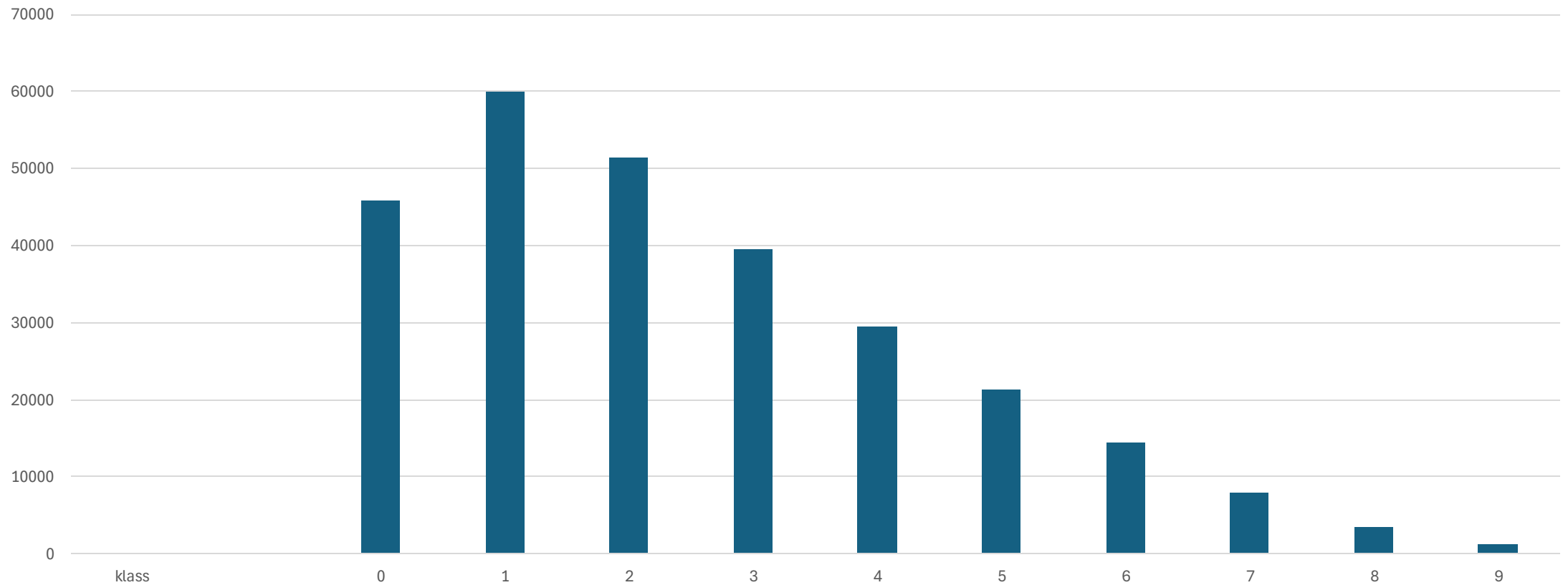
Vuxenvägning

Tidpunkt för vägningen	Procent
Annan tidpunkt	55,0
Avvänjning	13,1
Betäckning	16,8
Lågdräktighet	5,0
Inför högdräktighet	7,6
Runt Lamning	2,5

Vuxenvägning

årklass=0=ålder upp till 1 år

Antal vägnings observationer i olika årsklasser

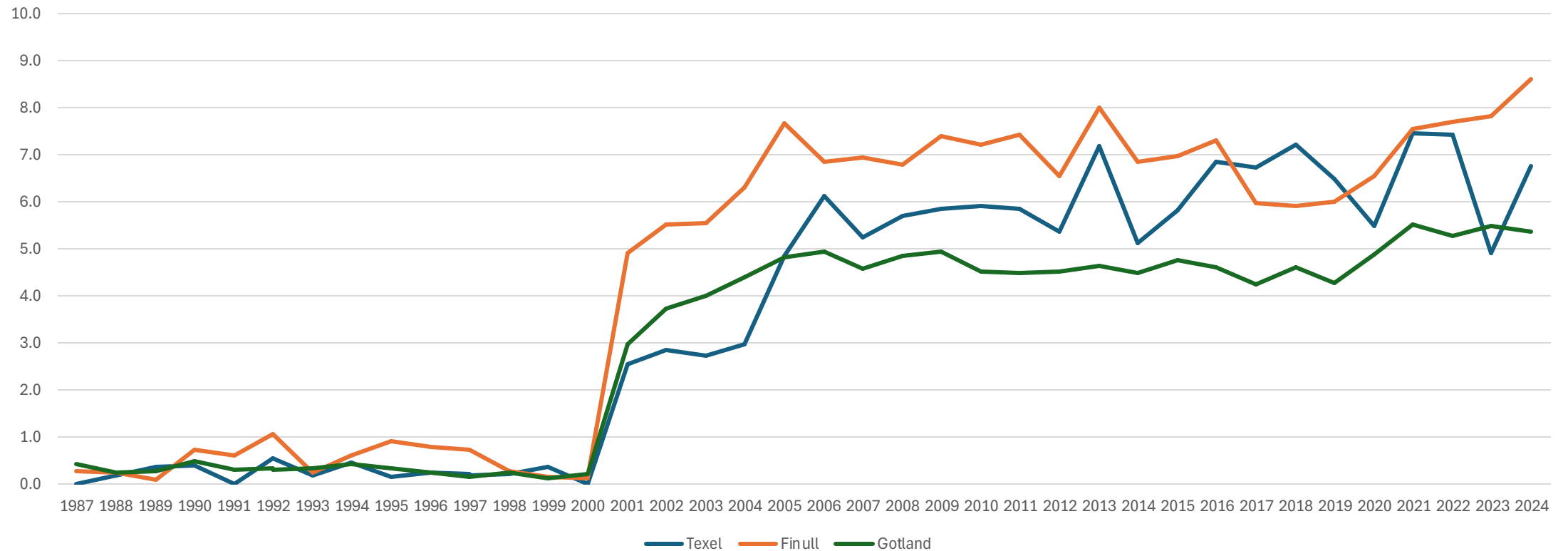

Värdering av fertilitetsberäkningar

- Avelsutskottet har föreslagit att basera fertilitetsberäkningarna på totalt antal födda lamm istället för levande födda lamm
- Detta har testats på raserna Gotland, Finull och Texel.
- Orsaken till att levande födda lamm har använts är att man vill undvika en ökad andel dödfödda lamm.

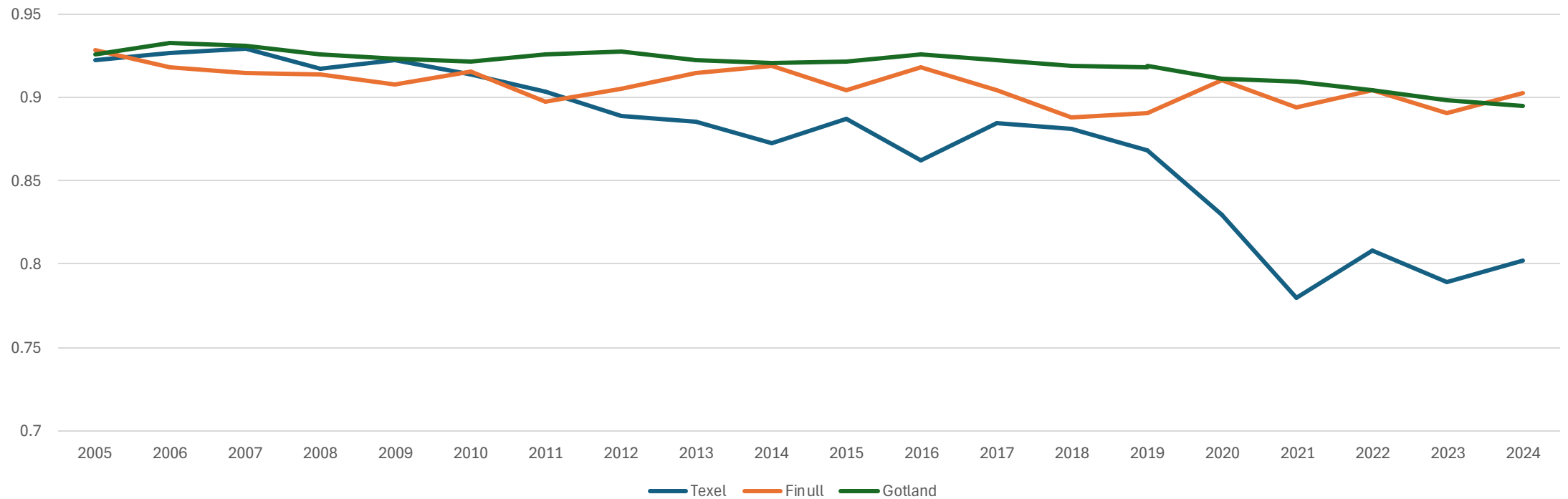
Procent dödfödda lamm djur, som ingår i avelsvärderingen för fertilitet

Procent dödfödda lamm per födelseår

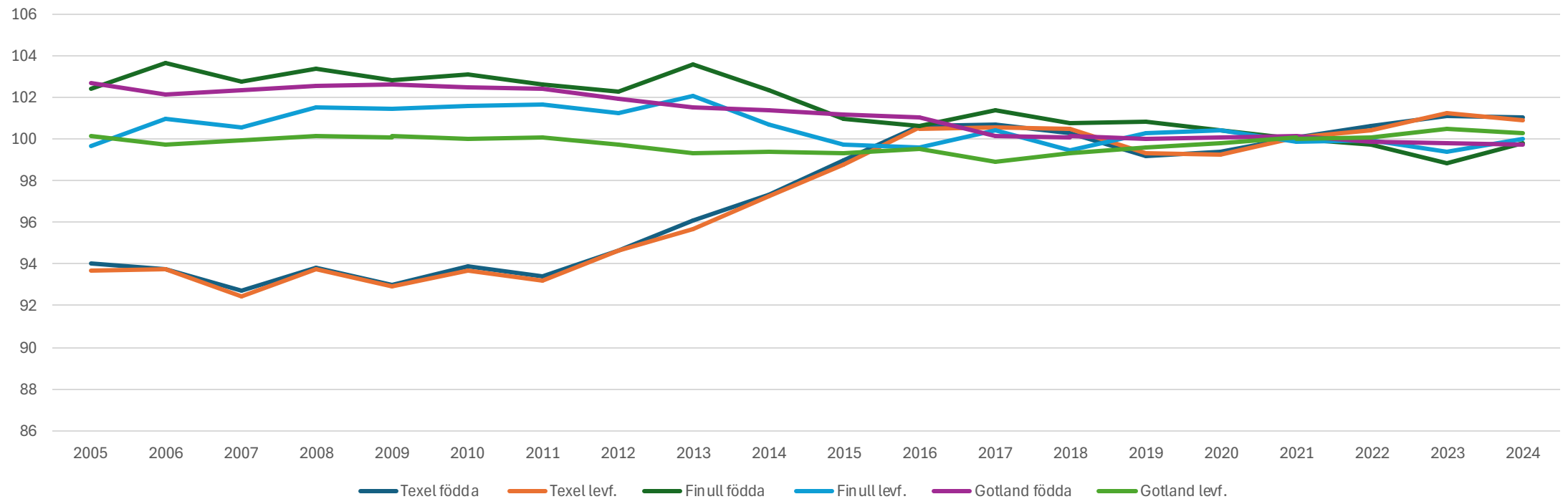
Fertilitets avelsvärde 1:a kull

Korrelation mellan REBV för födda och levandefödda lamm, 1:a lammning

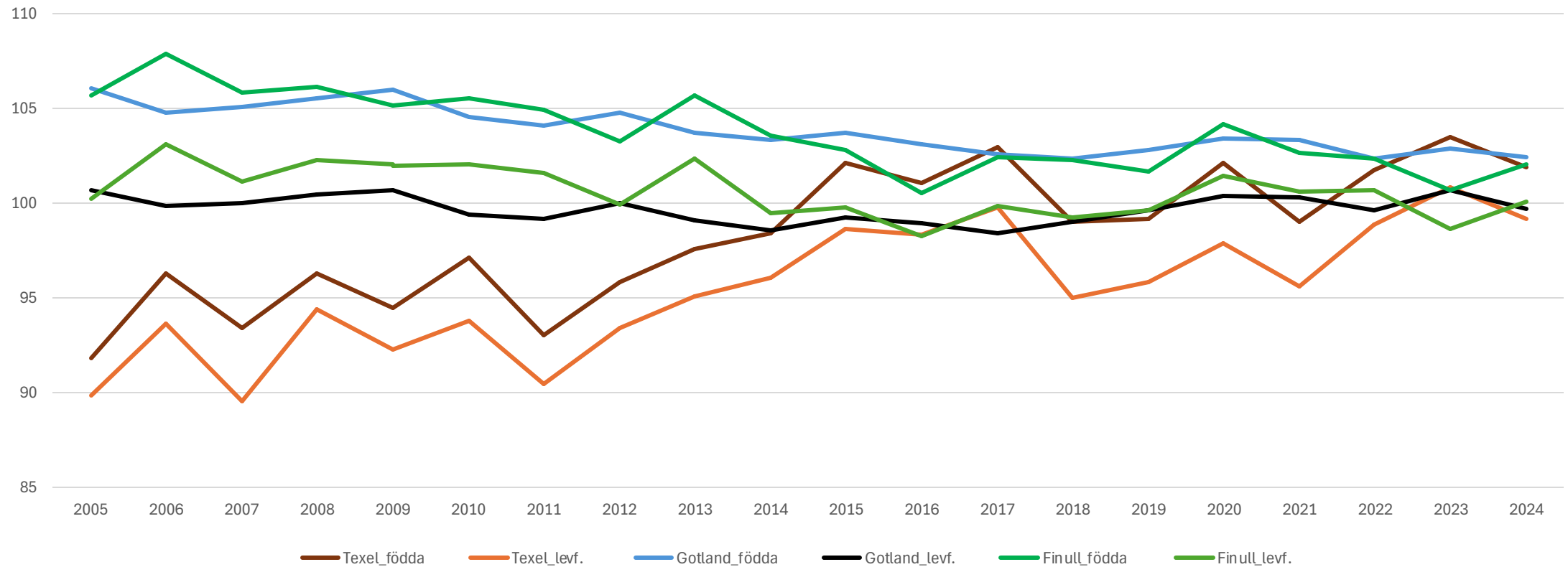
Fertilitets avelsvärde 1:a kull

REBV medeltal per födelseår jmf. födda och levande födda för kull nr 1.

Fertilitets avelsvärde 1:a kull för tackor med minst 1 dödfött lamm

Medel REBV för 1:a kullen

Fördelning av dödfödselar på antal födda lamm

Antal lamm	Texel	Finull	Gotland
1	5,7	3,0	1,8
2	4,1	3,3	2,6
3	8,2	6,6	8,3
4	6,2	10,5	13,8
5	4,4	18,0	13,6
6	45,8	17,4	16,7
7		17,5	42,9
8	100,0	9,6	
9		44,4	
10			42,9

Sammanfattning fertilitet

- Inkludering av dödfödda lamm ökar avelsvärdet med 3-4 relativtals enheter för tackor med dödfött lamm.
- Användning av födda lamm istället för levande födda lamm är ett bättre avelsvärde för fertilitet
- Dödfödda lamm bör beräknas med ett enskilt avelsvärde.

Sammanfattning projektet Branchutvecklingspengen

- Fenotypdata registrerade i Elitlamm bedöms kunna utgöra underlag för utveckling av framtida avelsvärden för egenskaperna lamningsförmåga, tackvikt och hållbarhet.
- Fertilitetsberäkningen baserad på antal födda lamm gav förväntat resultat. Avelsvärdena ökade med 3-4 enheter för tackor med dödfött lamm.